

Datum
2021-09-06
Vår referens
Torbjörn Nilsson
Stadsbibliotekarie
Torbjorn.Nilsson5@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss Regional biblioteksplan 2022-2025 för Region Skåne Svar senast 1 oktober 2021 KN-2021-3302

Sammanfattning

Vart fjärde år skrivs Region Skånes Biblioteksplan och i samband med detta skickas den på remiss till relevanta instanser. Kulturnämnden i Malmö stad har getts möjlighet att yttra sig.

Region Skånes remissversion av biblioteksplan 2022-2025 lägger stort fokus vid samarbete, samverkan, kunskapsdelning och kompetensutveckling, samt uttrycker en strävan efter forskningsorienterade arbetssätt.

Planen är uppdelad i fyra utvecklingsområden: Bibliotek för delaktighet och demokrati, Bibliotek för lärande och läsande, Bibliotek för kreativitet och kultur och Bibliotek för hållbarhet och hälsa.

Kulturnämnden anser att utvecklingsområdena passar väl in i såväl Malmö stads måldokument för biblioteken som i de nationella styrdokument, till exempel bibliotekslagen.

Kulturnämnden anser vidare att, för att förstärka planens verkan hade en utgångspunkt, kopplat till hur den regionala biblioteksverksamheten vill och kan bidra till biblioteksutveckling i det långa perspektivet, behövt beskrivas mer ingående i biblioteksplanen.

Kulturnämnden anser även att, för att ytterligare förstärka planens effekt, hade ett avsnitt om nationell bibliotekspolitik beskriven utifrån Region Skånes perspektiv varit av vikt.

Förslag till beslut

Kulturnämnden föreslås besluta

1. Kulturnämnden ställer sig bakom förvaltningens förslag till yttrande och översänder det till Region Skåne.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse - Regional Biblioteksplan 2022-2025 för Region Skåne

Beslutsplanering

Kulturförvaltningens Ärendeberedning 2021-08-09
 Kulturförvaltningens Ärendeberedning 2021-08-30
 Kulturnämndens Ordförandeberedning 2021-09-07
 Kulturnämndens arbetsutskott 2021-09-16
 Kulturnämnden 2021-09-29

Beslutet skickas till

Region Skåne senast den 1 oktober 2021

Ärendet

Inledning

Kulturförvaltningen anser att möjligheten att inkomma med ett yttrande angående remissversionen till Region Skånes biblioteksplan 2022–2025: ”Bibliotek för alla genom hela livet” är av stor vikt.

En biblioteksplan är ett lagstadgat styrdokument som varje kommun och region ska ha. I Malmö stads biblioteksplan formulerar staden övergripande mål och utvecklingsområden för folkbiblioteken och skolbiblioteken i Malmö. Region Skånes biblioteksplan är inriktad på den biblioteksverksamhet som Region Skåne ansvarar för, vilket är såväl regional biblioteksverksamhet som sjukhusbiblioteken.

Övergripande synpunkter

Region Skånes biblioteksplan lägger stort fokus vid samarbete, samverkan, kunskapsdelning och kompetensutveckling, samt strävan efter forskningsorienterade arbetssätt.

Planen är uppdelad i fyra utvecklingsområden:

- Bibliotek för delaktighet och demokrati
- Bibliotek för lärande och läsande
- Bibliotek för kreativitet och kultur
- Bibliotek för hållbarhet och hälsa

Dessa utvecklingsområden spelar väl in i såväl Malmö stads måldokument för biblioteken som i de nationella styrdokument, till exempel bibliotekslagen. Gemensamt för dokumenten är relevansen i förhållande till de samhällsutmaningar som biblioteken står inför: ojämlika livsförutsättningar, digitaliseringen som både ger möjligheter och begränsar, miljöhoten och den ökande faktaresistensen i samhället.

Kulturförvaltningen menar vidare att rubriken ”Bibliotek för alla genom hela livet” på ett bra sätt täcker in visionen om det livslånga lärandet och också ligger nära bibliotekslagens ändamålsparagraf om att biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Det är komplext att skriva en biblioteksplan som innefattar både de regionala sjukhusbiblioteken, där Region Skåne är huvudman och de skånska folkbiblioteken där Region

Skånes roll är att ”ge stöd till utvecklingsinsatser som får långsiktiga och förankrade effekter”. Kulturförvaltningen anser att planen täcker upp dessa inriktningar på ett bra sätt.

Kulturförvaltningen hade velat se en tydlig strategisk utgångspunkt kopplat till de förändringar som planen vill bidra till i det långa perspektivet. Planen beskriver på ett utförligt sätt det programmatiska innehållet så till vida att den i hög utsträckning uppehåller sig vid de insatser Region Skåne bidrar med i nuläget. Detta kopplas till redogörelser om bibliotekens betydelse för utvecklingen av de demokratiska värdena i samhället.

Kulturförvaltningen anser att planen skulle förstärkas ytterligare genom att kompletteras med ett avsnitt som beskriver en regional omvärldsanalys, vilken utgår från det bibliotekslandskap som biblioteken i Skåne befinner sig i just nu. En omvärldsanalys skulle kunna ligga till grund för de strategiska insatser som behöver drivas inom de olika utvecklingsområdena.

Kulturförvaltningen anser vidare att planen skulle förstärkas ytterligare genom att kompletteras med ett avsnitt om nationell bibliotekspolitik utifrån Region Skånes perspektiv. Detta avsnitt skulle med fördel kunna innehålla planerade insatser på den nationella biblioteksscenen från region Skånes sida, med syfte att bidra till utvecklingen av de skånska biblioteken. Ett sådant område med stor nationell bäring är behovet av en nationell digital infrastruktur, det vill säga en nationellt ägd och förvaltd databas för e-medier, med syfte att öka omfattningen av, och tillgängligheten till, bibliotekens digitala medier. Detta skulle särskilt gynna resurssvaga grupper, och på så sätt bidra till biblioteksplanens förverkligande.

Utvecklingsområdena

Bibliotek för delaktighet och demokrati.

I utvecklingsområdet ”Bibliotek för delaktighet och demokrati” beskrivs bland annat hur bibliotek stärker människors egenmakt genom att förse dem med verktyg att aktivt delta i samhället, lära och utvecklas. Detta beskrivs utmärkt och utförligt i planen.

Planen understryker att biblioteken behöver arbeta mer uppsökande och med hjälp av filialer för att överbrygga geografiska avstånd. Kulturförvaltningen skulle vilja att planen uttrycker vad regionen anser vara uppsökande verksamhet framåt samt att planen definierar hur regionen strategiskt önskar att biblioteksverksamhet i den lokala kontexten skulle kunna bidra till delaktighet och demokrati. Begreppet filial är kopplat till en historisk kontext och för tankarna till centrum/periferi-organisation som länge varit rådande inom biblioteksvärlden, men ej längre har relevans. Av denna anledning är lokal kontext ett mer lämpligt begrepp.

I avsnittet ”Digital kompetens och delaktighet” beskrivs digital delaktighet som en demokratifråga för vilken bibliotekspersonalens digitala kompetens är en avgörande faktor. Vidare understryks vikten av bibliotekssamarbete. Detta beskrivs utförligt och ett bra sätt i planen. Kulturförvaltningen anser att planen hade blivit ännu mer relevant, med fokus strategisk biblioteksutveckling, om den hade innehållit ett djupare resonemang som berör de strukturer - organisatoriska, juridiska och kommersiella - som på olika sätt begränsar tillgången till digital information och digitala medier för Skånes medborgare. Planen hade med fördel kunnat uttala en vilja av att bidra till att utveckla en nationell digital samarbetsplattform.

Bibliotek för lärande och läsande

I utvecklingsområdet ”Bibliotek för lärande och läsande”, förs ett initierat och fördjupat

resonemang om vikten av medie- och informationskunnighet. Medie- och informationskunnighet är förmågor och kunskaper för att hantera, värdera och analysera information, som förekommer i olika format och kanaler. Vidare beskrivs metoder för att stärka det livslånga läsandet och att stärka barns- och ungas läsning. Exempel på det sistnämnda är ”Bokstart”, en metod vars syfte är att stärka språkutvecklingen hos små barn. ”Med målet att nå alla barn och deras föräldrar kommer fortsatt samverkan inom Region Skåne ske för att utveckla en hållbar regional infrastruktur” står det att läsa i planen. Kulturförvaltningen anser att detta är ett bra exempel på en tydlig strategisk insats. Kulturförvaltningen anser att planen hade ökat sin strategiska relevans genom fler exempel på långsiktiga strategiska insatser.

Bibliotek för kreativitet och kultur

I utvecklingsområdet ”Bibliotek för kreativitet och kultur” berörs biblioteken som mötesplats samt bärare av metoder för att stärka mötesplatsfunktionen. Kulturförvaltningen anser att detta är en utmärkt del av biblioteksplanen.

I planens beskrivning av området berörs litteraturens ställning och bibliotekens unika uppdrag att utveckla konstarten. Här lyfts också den digitala utvecklingen som en möjlighet för människor att skapa fritt, något som biblioteken, genom exempelvis KRUT i Malmö, har tagit vara på på ett framgångsrikt sätt. Här uttrycker Region Skåne också en vilja att samverka brett inom kultursektorn. Kulturförvaltningen skulle önska att planen beskriver den strategiska inriktningen för denna samverkan. Planen beskriver att samverkan inom kultursektorn skall beskrivas i Kultur Skånes kommande års verksamhetsplaner.

Bibliotek för hållbarhet och hälsa

I utvecklingsområdet ”Bibliotek för hållbarhet och hälsa”, lyfts bland annat ”Biblioteken och Agenda 2030. Här belyses bibliotekens verksamhet relaterat till de 17 globala hållbarhetsmålen. Vidare utvecklas begreppet hållbarhet i termer av fakta, kunskap och information. Kulturförvaltningen anser att detta avsnitt är mycket relevant och strategiskt betydelsefullt för bibliotekens framtida utvecklingsmöjligheter.

Planen tar därefter upp ”ökad bibliotekssamverkan och resursutnyttjande” och beskriver bland annat bibliotekssamverkan i termer av ”För användaren spelar det mindre roll vilken huvudman ett bibliotek har”. Kulturförvaltningen anser att frågan är viktig att fördjupa och förtydliga då ett biblioteks huvudman ofta är den egna kommunen. Bibliotekens verksamheter är en fråga om politiska prioriteringar – något som berör samhällsmedborgare.

Utvecklingsområdet avslutas med ett avsnitt om lärande och innovativa biblioteksorganisationer, ett område som Region Skåne under senare år utvecklat framgångsrikt tillsammans med de skånska biblioteken och akademien.

Ansvariga

Vera Lazarevic Avdelningschef

Pernilla Conde Hellman Kulturdirektör